

"I hear of Sherlock everywhere"

Sherlockiana

Meddelelser fra
Sherlock Holmes Klubben i Danmark
The Danish Baker Street Irregulars
Nr. 1, 1994 * 39. Aargang

Art in the Blood

by Scott Bond

*"YOU KNOW WATSON, THERE'S SOMETHING TO BE
SAID FOR YOUR OTHER SET OF VICES."*

Redaktører/Editors:

Bjarne Nielsen, Hestehavevej 30, DK-4572 Nr. Asminderup
Anders Hammarqvist, Evagatan 26, S-214 59 Malmö

Sherlockiana ISBN 0902-0330 udgives to gange om året.
Pris kr. 50,- i Danmark, kr. 60,- i Norden. Udenfor Norden
er prisen £8 eller \$12. Udsendes gratis til medlemmer.

Klubbens præsident:

Bjarne Nielsen, Hestehavevej 30,
DK-4572 Nr. Asminderup

* * *

Skatmester/Treasurer:

Agnes Licht, Maglemosevej 46,
DK-2920 Charlottenlund

AARS-
MØDE,
GENERAL-
FORSAM-
LING,
REDAKTØR-
SKIFTE
M.M.

Grundet almen
forvirring i
forbindelse med
redaktørskiftet
på *Sherlockia-*

na, glemte vi at udnævnte en referent - idet redaktøren normalt står for den slags petitjournalistik.

Derfor efter en fåget hukommelse følgende (rettelser modtages meget gerne): Bestyrelsen blev som følger: Præsident: Bjarne Nielsen. Vicepræsident: Niels Birger Wamberg. Skatmester(ske): Agnes Licht. Revisor: Aage Rieck Sørensen. Bestyrelsesmedlemmer: Svend Ranild & Anders Hammarqvist (som medredaktør af *Sherlockiana*). Redaktører af *Sherlockiana*: Bjarne Nielsen & Anders Hammarqvist.

Næste aarsmøde fastlagt til lørdag den. 7. januar 1995. Stedet bliver atter Caféen i Nikolaj, hvor alle var meget tilfredse med såvel mad som omgivelser og tilhørende priser.

De conaniske
skåler blev
udbragt, og i år
blev skålen for
*The Second
Mrs. Watson*
for en gangs
skyld ikke mødt
med protester
fra Anders
Fage-Pedersen.
Ja, han rejste
sig ligefrem og
drak den! En
Sherlockiansk
revolution, intet
mindre!

Alt i alt et
fint årsmøde.

Bjarne

REDAKTØRERNE FOR EN KORT BEMÆRKNING

Som man (hvis man ellers overhovedet følger Holmes' råd og observerer i stedet for blot at se!) vil have set, har *Sherlockiana* hermed skiftet udseende.

Det skyldes ganske enkelt den moderne computerteknik, som jeg ikke behersker (eller har rådighed over) i samme grad som vor tidligere redaktør Svend Ranild.

Og klichéfremstilling er alt for dyr, når man ikke har Henrys forbindelser til Aalborg Stiftstidende.

Derfor må vi nu nøjes med, hvad min egen pc'er og tilhørende printer kan fremstille. Jeg håber man vil bære over. Skulle jeg engang få råd til en større computer og en laserprinter samt adgang til scanner, kan vi jo vende tilbage til spørgsmålet.

* * *

Sidste år begavede Bent Langfeldt os med foredrag om Holmes og musikken samt en lille bog om emnet. I den anledning syntes jeg, det kunne være spændende at genoptrykke en gammel artikel af Knudaage Riisager om samme emne. Det er nærmest en omtale og anmeldelse af Guy Warracks bog *Holmes and Music*, men i sammenhæng med Bents resultater og Ole Lichts note i sidste nummer af *Sherlockiana* mener jeg, den har aktuel interesse. Desuden kan vi så - lidt på forkant, som man siger på Christiansborg - fejre Knudaage Riisagers 100-års fødselsdag den 6. marts 1997. Og så takker vi naturligvis hans arvinger for tilladelsen til at genoptrykke artiklen.

Og endelig er det en kærkommen lejlighed til at indlede en for redaktørerne ny og tidsbesparende serie - nemlig "Klassikeren" - altså ældre artikler, der aldrig tidligere har været bragt i bladet men kun i dagspressen eller mere eller mindre obskure (og svært opdrivelige) tidsskrifter. Skulle man have ideer, er man meget velkommen til at ringe eller skrive. I det hele taget kan vi kune gentage, hvad Svend Ranild har sagt i sine seks år i redaktørstolen: "Keep those letters coming!" Alt har interesse - også smånotitser.

Det må også være på sin plads her at takke Svend for hans arbejde med bladet, der i hans tid var både smukt og indholdsrigt, selv om udgivelsesintervallet måske var en kende irregulært. Men en god ting er altid værd at vente på. Vi takker Anders Fage-Pedersen for hans mange år i bestyrelse og Leif Bach for hans mange år som dels revisor (1972-1988) og dels skatmester (1988-1993). Resultatet kunne man høre på generalforsamlingen, hvor regnskabet blev mødt med applaus. Og så velkommen til Agnes Licht som vor nye skatmester(ske) -vi var meget i tvivl om titlen! - samt til Anders Hammarqvist, der har lovet at hjælpe og støtte mine spæde forsøg som redaktør af et så illustriøst og hæderkronet blad som *Sherlockiana*.

Husk kontingent: DKr. 100,- . Pensionister og studerende DKr. 50,-. Ægtepar DKr. 160,-.

DEN MUSIKALSKE SHERLOCK HOLMES

af Knudåge Riisager

For så vidt alting i vor tilværelse på en vis – og måske viis – måde beror på påståede kendsgerninger med deraf følgende fiktioner, er det vel ikke så mærkeligt, at der omkring hin berømmelige detektivernes stamfader Sherlock Holmes er opstået en fyldig litteratur, og at der også eksisterer en særlig bog om hans forhold til musikken. En bog, der udkom i England for en halv snes år siden, formet som en videnskabelig afhandling, med behørigt notestof og kildehenvisninger, udgivet efter de smukkeste forbilleder indenfor engelsk bogskik, på svært utilskåret skrivepapir, hos Faber & Faber.

Det kan nok lønne sig at pille sådan et skrift ud af reolen og kigge det igennem for at se, hvad der kan bygges op på en indbildning om en opdigtet persons påståede forhold til musikken, især når det er gjort så stringent og med så fin ironi som den, der strømmer os i møde fra bogens blade. Forfatteren en naturligvis højt kvalificeret fagmand, helbefaren musiker, præsident for den nyligt stiftede internationale komponistsammenslutning C.I.C., i sin tid dirigent ved "Händel-Society" – og så altså Holmes-forsker: Guy Warrack!

En forfatter, der vover at slutte op omkring de fremragende navne, som allerede har beskæftiget sig med Holmes-undersøgelserne, har det på samme måde som en ny skoledreng den første dag på legepladsen eller som en mand i hvilken som helst alder, der står for at skulle have sit første tyrkiske bad, siger bogens forfatter indledningsvis. Det kan nok tage pippet fra selv den dristigste, der er opfyldt af tanken om at fylde en lakune i litteraturen omkring Baker Street 221B. Musikken spillede en betydelig rolle i Holmes' liv, og hans forhold til denne kunstart kaster et vist lys over hans karakteregenskaber. Det er derfor ingen spøg at give sig i lag med en systematisk undersøgelse af dette forhold, så meget mindre som det meget hurtigt viser sig, at der derved opstår adskillige meget vanskelige, til tider helt uforklarlige, problemer, navnlig om samtidige forhold inden for engelsk musikliv.

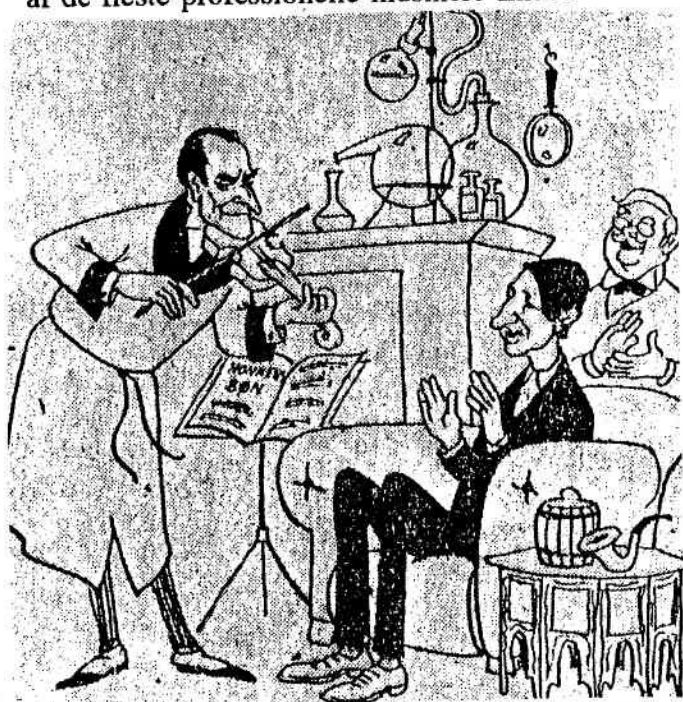
Det vil erindres, at Holmes, når han ind imellem sine anstrengende spekulationer over kriminalgæder og andre tilsyneladende uløselige problemer gav sig stunder til at slappe en smule af, altid tyede til musikken. Selv har han desværre ikke talt om sit forhold til musikken som sådan – men der foreligger jo også kun to beretninger fra hans egen hånd – alt det øvrige, på nær to andre undtagelser, hvor Mrs. Watson synes at have grebet pennen for at fastholde mesteren meriter, skyldes den tro følgesvend, Dr. Watsons optegnelser.

Vi erindrer imidlertid alle dette billede af Holmes, hvor han, træt af sine spekulationer, går til sit soveværelse for i nogle få minutter at hvile ud i "nogle strofer af Hoffmanns Barcarole", som han stryger på sin violin. Nu står det enhver ganske klart, at der med disse strofer tænkes på Offenbachs barcarole fra operaen "Hoffmanns Eventyr", et stykke musik, som nok kan spilles på en violin alene, men næppe med videre udbytte, en erkendelse som for resten grev Negretto Sylvius synes at være kommet til, når han (i "The Mazarine Stone") kalder dette stykke for "denne pibende lyd, som går mig på nerverne". Ganske vist er der på dette sted tale om en grammofonplade og ikke om en virkelig soloviolin, men vanskeligheden består deri, at der næppe nogen sinde er optaget en grammofonplade med Barcarolen spillet for soloviolin – og selv om forklaringen skulde være den, at accompagnementet på den tids grammofonplader var yderst spagt, til tider næppe hørligt, møder vi igen en anden vanskelighed, nemlig den, at "Hoffmanns Eventyr" ikke nåede til opførelse i England før den 17. april 1907 eller fire år efter Mazarine Stone-tilfældet og først blev rigtig populær så sent som omkring 1910, da Sir Thomas Beecham fremførte denne, senere såre yndede, opera-comique. I Frankrig havde operaen premiere 1881, og det er da tænkeligt, at Holmes har hørt den i Paris, men herom foreligger der ingen nøjere oplysninger.

Det var ikke noget ordinært instrument, Holmes betjente sig af. Han havde, som han fortæller Watson i 1885, købt den hos en jødisk marskandiser i Tottenham Court Road for 55 shillings og

havde straks været klar over, at det var en ægte Stradivarius, og det må formodes, at han omgående har styret sine skridt til det berømte violinfirma i Bond Street, Messrs. Hill's, hvor man hurtigt har kunnet fortælle ham, at dette instrument var meget nær ved to hundrede gange så meget værd som den latterlige sum, han havde givet for det.

Det er, når man tager hans uomtvistelige kendskab til gamle violiner og deres bygmestre, for ikke at tale om hele lakeringsspørgsmålets uhyre fængslende hemmeligheder i betragtning, ganske ejendommeligt at tænke på, hvordan han behandlede instrumentet, når han spillede på det. Watson giver en nøjagtig beskrivelse af, hvordan Holmes "læned sig tilbage i sin armstol, lukkede øjnene og gned skødesløst på fiolen, som han havde kastet hen over sine knæ. Somme tider var accorderne klangfulde og melankolske, men til andre tider var de fantastiske og lystige. De gengav tydeligvis de tanker, der fyldte ham". Det kan af denne beskrivelse udledes, at at det må have været Bachs "Chaconne" for soloviolin, Holmes helst sad og spillede på denne måde, omend dette stykke musik af de fleste professionelle musikere findes

så vanskeligt, at de kun med møje er i stand til at spille det på den almindelige måde, med violinen under hagen, mens Holmes her ikke synes at være besværet af at udføre stykket med en mindre ortodox teknik, idet han, som der står, "har kastet violinen på tværs over knæene". Dette er et meget interessant punkt, fordi det viser, med hvilken virtuos færdighed Holmes beherskede endog den vanskeligste teknik.

Det er ikke udelukket, at Holmes' interesse for den dæmoniske violinvirtuos Nicolo Paganini har drevet ham til at gøre forsøg på at trænge ind på hemmeligheden ved dennes spil. Holmes har kendt Paganinis eventyrlige og mystiske liv ud og ind, for han er, som vi husker det fra "The Cardboard Box" i stand til at ryste af sig historie efter historie om denne mærkelige mand. En af disse besynderlige historier er den, at han under en koncert havde det uheld, at en streng sprang, midt under udførelsen af et yderst vanskeligt musikstykke. Paganini fuldførte dog sit spil, idet han gik videre på de tre tiloversblevne strenge og opnåede den vildeste applaus fra det måbende auditorium. Det siges, at han efter den tid altid brugte slidte strenge i håb om, at denne særlige, imponerende effekt skulde gentage sig.

I 1881 fortæller Watson, at Holmes' violin trænger til nye strenge, men vi hører ikke mere derom. Håbede Holmes på, ligesom violinmesteren (men for sit eenmandspublikum) at kunne brillere med en lignende triumf?

Det stemmer da også godt med den respekt, som en ægte kender altid vil have for sit kære instrument, at Holmes opbevarer violinen med den største omhu og har den liggende i sit hylster i et hjørne af stuen. Det eneste vidnesbyrd om en ubetænksom afvigelse fra denne gyldne regel er et sted, hvor Watson taler om, at Holmes "smed instrumentet fra sig", efter at han længe havde siddet fordybet i meditationer over violinen, idet han på denne måde ligesom vilde berolige sit oprørte sind. En sådan impulsiv behandling af det kostbare instrument kunde kun ske i tankeløshed – eller rettere under påvirkning af ukontrollable og oprivende sindsbevægelser.

Også som skabende musiker synes Holmes at have været i besiddelse af helt usædvanlige evner. Omkring året 1890 fortæller Watson, at hans ven ikke alene var en entusiastisk og fortræffelig violin-spiller og musiker, men at han var en komponist af ikke almindeligt format. Der findes dog ikke noget vidnesbyrd om, at han nogen sinde har nedfældet sine kompositioner på papiret, og det er virkelig skade! Ser man samtlige kataloger efter fra datidens musikforlag, forekommer der ingen værker af "Sherlock Holmes", ikke engang for soloviolin,

som dog måtte formodes at være hans yndlingsområde. Det er derfor muligt, at Watson i sin vankundighed på det musikalske område har forvexlet den omstændighed, at Holmes altid spillede uden noder, som ensbetydende med, at han selv komponerede en hel del af de ting, han således fantaserede over. Man har et udmærket udtryk for Watsons beundrende, men lidt amatør-mæssige opfattelse af Holmes' musikalitet deri, at han bestandig taler om vennens "gniden på fiolen" – i tide og utide. Det er til violinen, at Holmes altid vender sig, når løsningen af et af hans professionelle problemer er gået i knude eller direkte mislykkedes.

Som musikhistoriker har Holmes uden tvivl ydet noget ganske overordentligt. Det oplyses i "The Bruce-Partington Plans", at han i november 1890 netop havde fuldendt en monografi om "Lassus' polyfone motetter". Denne afhandling er af eksperter betegnet som "det sidste (afgørende) ord om dette emne"! Det er meget tvivlsomt, om Holmes nogen sinde har haft lejlighed til at høre blot en eneste af Lassus' motetter, for på den tid var opførelsen af renaissansens monumentalværker ikke trængt igennem i engelsk koncertliv. Udgivelsen af Orlando di Lassos samtlige værker blev netop påbegyndt året før Holmes' afhandling – eller videnskabelige udredning, skulde man retfærdigvis sige – blev til, og denne den første kritiske udgave af en af det 16. århundredes betydeligste kirkekomponisters store livsværk strakte sig over en meget lang årrække, idet den først afsluttedes så sent som i 1928 eller senere. Udgivelsen af en monografi om Lassus forudsætter, at Holmes har haft adgang til selve manuskripterne og tillige været i stand til at tyde datidens nodeskrift, der er vidt forskellig fra vor egen, hvilket yderligere viser omfanget af hans geni. Når dette skrift af Watson betegnes som omhandlende Lassus' "polyfone motetter", er det en tautologi, som den gode doktor alene må bære ansvaret for. En sådan titel vilde aldrig være faldet Holmes *himsel* ind, for en motet *er* et polyfont musikstykke, og man kunde lige så godt have talt om Shakespeares "digtformede sonetter". Den kejtede udtryksmåde må altså alene tilskrives dr. Watsons velmenende men åbenbare ukyndighed og viser, at han ikke selv har set manuskriptet, endikke titlen, til det omtalte værk, men med hensyn til dets existens alene må have støttet sig på disse kendere, der havde betegnet det som "det sidste ord i denne sag".

Om Holmes' musikalske smag endnu et par ord. Den er højst skiftende og dækker muligvis over hans til tider hæftigt bevægede sind. Han gik meget gerne – hvilket ikke kan synes mærkeligt, når hensyn tages til hans hang til violinspillet og dets mystik – til Sarasates koncerter. Sarasate, den berømte virtuos, optrådte i disse år ofte i London, i St. James Hall, og det er kun naturligt, at det måtte fængsle en sådan kender som Holmes at overvære disse koncerter. Derimod synes det noget hastigt sluttet af Watson, at Holmes ud fra den iagttagelse, at han under en sådan koncert ganske forandrede karakter fra at være den hårde, skarp-sindige, altid årvågne kriminalekspert til at sidde hensunken i en drømmende og smilende tilstand, i virkeligheden havde en schizofren natur, og at hans daglige virke lægeligt skulde forstås som en reaktion mod hans inderst inde bløde og poetiske sind. Det bør dog herved holdes Dr. Watson til gode, at han som tidligere militærlæge kun var vant til de grovere sygdomme, og endvidere, at han af gode grunde ikke kendte den nyere psykiatri mere differentierede sjæleanalytiske metoder.

På samme måde som han søgte Sarasates koncerter, gik Holmes naturligvis særlig gerne hen for at høre Norman-Neruda (Lady Hallé), som netop havde sine store successer i disse år. Han taler et sted om hendes "tone" og hendes "buestrøg" som særligt beundringsværdigt og om "denne lille ting af Chopin, som hun spiller så magnifikt: Tra-la-la-lira-lay!" Enhver musiker vil hurtigt finde ud af, at det drejer sig om Nocturnen nr. 15 i f-moll, skønt Holmes her, trods alt, gør sig skyldig i en ganske lille rytmisk erindringsforskydning, idet han faktisk har fået anbragt et "la" for meget.

Endnu kunde der være grund til at mindes hans omfattende kendskab til musiklitteraturen, fra Mendelssohn til Wagner, for slet ikke at tale om Bach, hvilket viser den uhyre spændvidde af hans musikalske viden og hans ånds elasticitet. Det må jo erindres, at Wagner var ny og revolutionerende på denne tid, i århundredets to sidste tiår. Men vi må holde op og nøjes med at foreslå yderligt interesserede at stoppe sig en pibe med den gode Presbyterian Mixture og selv dykke ned i Guy Warracks omhyggelige, instruktive og meget lærde afhandling til videregående studium af dette betydningsfulde emne.

Dagens Nyheders kronik 4. januar 1956.

Og den 13. januar skrev så Jonas i NY TID:

FRA MUSIKENS VERDEN

Den kendsgerning, at privatdetektiven Sherlock Holmes ikke har eksisteret, har ikke hindret direktøren for musikkonservatoriet Knudåge Riisager i at beskæftige sig med den navnkundige overopdaggers musikalske intellekt. Med taknemmelighed minder hr. Riisager om Holmes' interesse for Mendelssohn og Wagner for ikke at tale om Bach. Ej heller glemmer han, at Holmes som udøvende privatmusiker ofte selv gav en hånd med til fremme af musikens sag. Nemlig på en violin, som han fik i Tottenham Court Road for 55 kroner under det årlige udsalg, og fortæller musikkonserves-direktøren i "Dagens Nyheder": Det viste sig at være en ægte Stradivarius.

Efter at vi således har fastslået mr. Holmes' betydning for musikken, bør også andre prominente personers forhold tages op. Jeg har tit tænkt på: Medbragte Robinson Crusoe et opretstående klaver, da han i sin tid strandede på en øde ø? I så fald har han næppe længe haft glæde af det. Thi det står fast, at der på hele øen ikke fandtes en eneste pianostemmer. Jeg må derfor tage afstand fra den tyske forsker dr. Klinkenstein, der i sit værk "Robinson und die Musikverhältnisse" hævder, at denne har spillet firhændigt med hr. Fredag for derved at forskaffe sig erstatning for de endnu ikke indførte torsdagskoncerter. Næe. Robinson Crusoe var sømand og har sikkert ejet en harmonika. Vi kan se ham for os siddende på sit skib og give denne her: Den er fin med kompasset - slå rommen i glasset. Så har han slået for meget i, hvorefter det alligevel ikke var så fint med kompasset længere. Facit: Stranding og flere års ophold på den øde ø.

Det siges derimod om Thor, en kendt skikkelse indenfor den første danske folkekirke, at han helt manglede gehør. Så snart middagsensemblet i Valhal tog fat, faldt han i søvn. Deraf ordet *lurblæsning*. Man kan derfor fastslå, at dansk musikliv ikke står i gæld til ham. I Hamlets hjem på Kronborg var der en del trutte-rut, men de havde ikke radio, og det er derfor helt forkert, når det siges, at hans tungsind skyldtes, at han ofte lyttede til Århus byorkester under

ledelse af Thomas Jensen, ganske bortset fra at Jensen dengang slet ikke var med på noderne, men lige var begyndt at gå til spil hos en ældre dame i Arkonagade i København. Om Holger Danske - som førnævnte Hamlet hjemmehørende i Helsingør (kig op - jeg bor i kælderen) - hedder det, at når han hører "I alle de riger og lande", da vil han veloplagt statte op og genoptage virksomheden. Det er dog rimeligvis kun en vandrehistorie. Det samme siges om K.K. Steincke.

Meget står endnu uklart: Var Gøngehøvdingen formand for musikforeningen i Præstø, eller var han - som nogle påstår - kun fanebærer? Svenskerne hævder, han drev sit spil allevegne. Ældre krøniker beretter, at Valdemar Sejr slog harpen, men dermed kan menes noget helt andet. I så fald har det næppe været den milde dronning Dagmar, der døde et par gange i Ribe, men den onde Berengaria.

Men nok om det: Der er ingenting som musik - selv om ingen ting somme tider er at foretrække.

* * * * *

Hvis man skal en tur til London i foråret eller til sommer!

The Sherlock Holmes Museum
221 B Baker Street, London NW1

THE AGONY COLUMN

Vi kan ikke stærkt nok understrege, at årets *Silver Blaze Sweepstake* samt *Professor Moriarty Memorial* vil blive redet på Aalborg Væddeløbsbane

tirsdag d. 21. juni.

Alle Sherlockianere er meget velkomne på banen.

*

Vi skal også gøre opmærksom på konferencen, der vil blive afholdt i Nykøbing Sjælland

fra 6. til 8. maj.

Den er arrangeret af SKS (Skandinavisk Kriminalselskab) og Det Danske Kriminalakademi i samarbejde med Nordisk Sommeruniversitet. Der vil blive foredrag, paneldiskussioner og andet, og man vil få lejlighed til at høre nogle af Skandinaviens bedste kriminalforfattere.

Pris for ophold, kost og konference bliver cirka 1500 kr. Nærmere oplysninger fås hos Bjarne Nielsen, Hestehavevej 30, 4572 Nr. Asminderup.

OBS: Der er dog ingen sherlockianske emner på tapetet.

*

P.J. Snare, en af krimilitteraturens ildsjæle (som kommunalpolitikere her i Odsherred kalder alle, der beskæftiger sig med kultur uden at få løn), har gennem nogle år indpisket en lille medarbejderstab i Energistyrelsen til nogle gange om året at mødes over en bid brød og et glas for at snakke/diskutere kriminalromaner. Til samme forening har han lavet et lille medlemsblad, *Kriminyt*, med artikler, anmeldelser og omtaler. Nu er bladet kommet med nr. 22, der også bliver det sidste. Det er derfor mere end passende, at *Kriminyt* her går til kilderne og udelukkende beskæftiger sig med Mesteren.

Jeg er sikker på, at man for gode ord og betaling i form af en svarkuvert og ditto porto kan få et nummer tilsendt ved henvendelse til P.J. Snare, Steenwinkelsvej 12, 1966 Frederiksberg C.

Af samme P. J. Snare se side 9.

Vi skal også her slå på tromme for Ronald Burt de Waals nyeste bedrift, *The Universal Sherlock Holmes*, ed. by George Vanderburgh. Værket bliver i 3 bind, indeholdende alt fra de Waals to tidligere samt masser af nyt - alt indarbejdet i ét system. Prisen bliver \$100, og forsendelsen til Europa bliver \$30. Man modtager bøgerne, når de udkommer (her en gang i foråret), hvis man sender en US\$ check eller en 'international money order' på \$130 til

George A. Vanderburgh
The Battered Silicone Press
P.O.Box 204, Shelbourne, Ontario
Canada, L0N 1S0

*

Oxford University Press har udsendt *The Oxford Sherlock Holmes* til en pris af £69.95.

Det drejer sig om ni bind, illustreret med de originale tegninger fra *The Strand Magazine* og med grundige forord og introduktioner af bl.a. Richard Lancelyn Green. Desuden er alle bindene forsynet med masser af noter - noget i stil med Baring-Goulds *The Annotated Sherlock Holmes* - uden dog at repetere denne. Ser absolut meget tillokkende ud.

*

Og endelig har det britiske postvæsen taget sig sammen og udsendt fem frimærker med motiver fra Mesterens oplevelser. De udkom den 12. oktober 1993.

JOHN eller JAMES?
af P. J. Snare, dr.krim.

P.J. Snare har for vane at hjem søge venner og bekendte med postale betragtninger over stort og småt i den krimilitterære fauna. Nytårsdag 1994 modtog Anton Koch-Nielsen, revisor i Det Danske Kriminalakademi, følgende Krimibrev, der nok har interesse for os.

Kære Anton,

her ved årsskiftet har jeg, som en anden kendt kronikør, kastet et blik på mine optegnelser og notater om vore sager i det forløbne år. Blandt de mange, der frembyder mærkelige og interessante træk, finder jeg en, der er så bemærkelsesværdig i sin enkelthed og overraskende i sit forløb, at jeg fristes til at tage den frem igen, til trods for, at der er punkter i forbindelse med den, som sandsynligvis aldrig vil blive helt opklaret.

En dag i begyndelsen af maj modtog jeg en kopi af et brev, stilet til vor fælles ven Bjarne Nielsen, og dateret Arbejdernes Internationale Kampdag, midnatstimen. Det stod mig straks klart, at det måtte være skrevet d. 1. maj, formentlig sent på dagen, at brevskriveren var en mand (ingen kvinde ville spille tid på et sådant brev), og at den pågældende hverken var kejthåndet, rødhåret eller havde træben. Underskriften angav umiskendeligt, at det var fra dig.

Kopien indeholdt - formentlig i samme omfang som originalen - en række kommentarer og kritiske bemærkninger til mit brev af april s.å. til førnævnte Bjarne, i hvilket jeg grundigt og korrekt og udtømmende redegør for diverse forhold af kriminalistisk karakter.

Som embedsmand gennem mange år har jeg vænnet mig af med at hæfte mig ved kritik, og jeg blev kun glad for dit brev. Da jeg dagen efter fiskede det op af papirkurven og glattede det ud og læste det til ende, slog det mig, at jeg burde reagere på dine forbavsende anbringender om *dr. John H. Watsons navn*. Vi har, skriver du, Watsons "vistnok talløse hustruers ord for, at det første navn var *James*". Kan det, fortsætter du, være videnskabeligt forsvarligt at gå ud fra som givet - sådan som jeg gør i mit ovennævnte brev - at det var John?

Dit spørgsmål kan naturligvis besvares kort med et ord på 2 bogstaver. Men ved nærmere

eftertanke slog det mig, at du ikke spurgte for at provokere, men for i realiteten at dække over en uvidenhed og den dybe eksistentielle usikkerhed, som er så typisk for vore dages ungdom. Jeg føler mig derfor forpligtet til her at fremkomme med nogle supplerende oplysninger, så sagen om Watsons navn ikke længere skal give anledning til tvivlsspørgsmål.

De "talløse hustruer" er der ingen grund til at hæfte sig ved - det er vel blot udtryk for den slang- og friskfyragtige sprog, du som amtskommunal embedsmand er vant til at benytte. Dr. Watson giftede sig som bekendt, for første gang, i 1887 med Miss Mary Morstan, og da det famøse "James" alene optræder i forbindelse med hende, kan vi allerede af den grund se væk fra hans eventuelle andet og sidste ægteskab, der i givet fald fandt sted i 1902.

*

At Mrs. Watson en enkelt gang, nemlig i sagen om "Tiggeren med det vansirede ansigt", kalder sin mand James, er ubestrideligt. Eller er det? Strengt taget er det jo ham, der *skriver* det - hun kan i virkeligheden meget vel have benyttet hans rigtige navn John ved denne som ved andre tilsvarende lejligheder. Da den gode doktor jo også kendte sit eget navn, kan der f.eks. være tale om en trykfejl, hvor originalmanuskriptets John er blevet til James. Vi ved faktisk, at Watsons håndskrift var vanskelig at tyde og i flere tilfælde gav anledning til fejl i årstal m.v.

At han i så fald har sjuksket med korrekturlæsningen, kan ikke komme bag på os. Mellem os sagt var han temmelig glad for stærke drikke. Hans universalmiddel mod såvel besvimelser som afhuggede tommelfingre var cognac (brandy) - og symptomatisk er det, at det første møde mellem ham og Holmes kommer i stand ved, at en fælles ven finder Watson på "Criterion Bar" (!) og

efter frokost (!) fører ham til Holmes, der ganske anderledes klarhjernet arbejder på laboratoriet ude ved St. Bartholomew's Hospital.

Men hvis nu Mary Watson sagde James den- gang, hvad kan så grunden være? Litteraturen om dette problem er omfattende, og teorierne mange.

Mig forekommer det imidlertid, at man helt har overset den *situation*, i hvilken ordet James op- træder. Der skete jo det, at ægteparret Watson, der sidder i dyb ro en sen aften lige før sengetid, pludselig får besøg af en tilsløret dame, der river døren til stuen op, og opløst i tårer kaster sig om halsen på husets frue med de alarmerende ord: "Oh, I'm in such trouble! I do so want a little help."

Mrs. Watson fatter sig hurtigt, konstaterer, at det er veninden Kate Whitney, og beordrer straks vin og vand stillet frem til gæsten. Dette tager Watson sig naturligvis selv af - og det er i dette øjeblik, hvor husets herre optræder som tjenende ånd og butler, at husets værtinde - for yderligere at afspænde situationen - anslår en lidt spøge- fuld tone og spørger gæsten, om hun helst ser, at "James" bliver sendt "off to bed?"

James er her selvfølgelig det almindeligt kendte synonym for "vor butler" - benyttet af alle og enhver, især af dem der - som Watsons - ikke har en.

At Kate Whitney, der naturligvis er ganske klar over, hvad venindens mand hedder til fornavn, straks fatter dette "spil", viser hendes ord da også tydeligt: "Oh, no, no. I want the Doctor's advice and help too..."

*

Så simpelt er det. Og så enkelt og fint forstår forfatteren at karakterisere sin hustru Mary som et praktisk menneske med situationsfornemmelse og en diskret men levende humoristisk sans. Og så krævende af læseren er det at læse denne store forfatters fortællinger om stort og småt i dr. John H. Watsons liv med hustruen ved hjemmets arne - eller ude i den barske virkelighed sam- men med den geniale Sherlock Holmes.

Jeg er glad ved at kunne sige, at ovenstående beskedne fortolkningsbidrag til den store saga indtil nu ikke har givet anledning til den ringeste tvivl, endsige modsigelse, blandt folk, der ved, hvad de taler om.

Nøgttern iagttagelse og psykologisk forståelse var iøvrigt også en vigtig del af Holmes' egen

metode - netop i sådanne tilfælde, hvor han stødte på et navn, der ikke "passede" i den givne situation. Se f.eks. "Den krogede mand", hvor hustruen under et voldsomt skænderi med ægte- manden kalder denne David - skønt han vitter- ligt hed James. Med sin lynsnare forståelse af skænderiets årsag og hele situationens psykologi kan Holmes, ene af alle, slå fast, at det refererer til Bibelens David! Den oprørte hustru havde desværre al god grund til at anvende dette navn som anklage mod sin mand.

NYE MEDLEMMER

Vi byder velkommen til to nye medlemmer:

Bo Lundin

af hvem man kan læse en vise på side 11. Ønsker man yderligere 'credentials', kan henvises til bl.a. *Salonsbödlarna* (1973), *Spårhundarna* (1973), samt *Århudradets Svenska Deckare* (1993)

og til

Bo Green Jensen

der bl.a. har skrevet om Sherlock Holmes i Week- endavisen og i Pinkerton nr. 22.

*

Samtidig siger vi farvel til

Thomas Aarup

der har meldt sig ud pr. januar 1993.

og

Jens Chr. Linde

der døde i 1993.

Stand with me here upon the terrace.

* * *

Klubbens gironum-
mer er uforandret
6 08 70 86

NYE BØGER:

Å, SHERLOCK HOLMES

Hans-Uno Bengtsson:

Trepiporsproblem och bagateller.

7 Studier i Sherlock Holmes.

Ellerströms Förlag

S-221 01 Lund. Ill., 133 s.

Pris SKr. 165,- inkl. porto.

Odd Magnar Syversen:

Den Försvunne Mr. Edward.

Ur Dr. John Watsons efterlämnade anteckningar.

BJW-Förlaget, Box 3042,

S-400 10 Göteborg, Sverige.

32 s. Pris SKr. 40,-

Jóhan Magnús Bjarnason:

En Islandsk Sherlock Holmes.

Tidsskriftet Pinkerton

Furrebyvej 17, DK-9220 Aalborg Ø.

14 s. Pris DKr. 40,-

fra PINKERTON, Hestehavevej 30,
4572 Nr. Asmindrup. Tlf: 53 42 42 38

Anonym:

Sherlock Holmes Overmand.

Pinkerton 1993, 8 s., DKr. 25,-

Ted Bergman:

Sherlock Holmes i Sverige.

En Bibliografi.

Sverige 1991, 156 s., DKr. 100,-

Bent Langfeldt:

Musikeren Sherlock Holmes.

Pinkerton 1993, ill., 38 s., DKr. 50,-

Bjarne Nielsen:

Sagen om de Forsvundne Papirer.

Ill. af Henry Lauritzen.

Skjern 1990, 27 s., DKr. 100,-

Bjarne Nielsen:

Den Røde Lygte. Af Dr. Watsons

Efterladte Optegnelser.

Pinkerton 1991, 24 s., kr. 25,-

Text: Bo Lundin

Melodi: Å, Gamla Stan

Går du till kiosken och handlar idag
möts du av tuffa agenter;
Våldspropaganda af rysansvärt slag
av amerikanska skribenter.
Smockorna viner bland whisky och knark,
boven förlorar, för hjälten är stark.
Boven är alltid en dum kommunist,
som får på nöten till sist.

Åh, Sherlock Holmes, stora skugga från nittioalet,
med din logik, med din Watson och ditt Baker Street!
Å, Sherlock Holmes, säg hur kunde det gå så här galet?
När gick det snett? När gick världen på en nit?

*

Kioskens agenter dom super och slåss,
skjuter och spöar upp tjejer.
Ofta och grundligt så visar dom oss
att våld, det är finfina grejer.
Pressbyrån vimlar av blod och av lik,
blandat med reaktionär politik.
Mickey Spillane och Nick Carter och Bond
övergår snart allt förstånd.

Å, Sherlock Holmes, du var klok nog att lösa en gåta
utan att slåss, du satt bara och tänkte en stund.
Å, Sherlock Holmes, kom och visa dom hur det skall låta!
Kom till min kiosk! Ta med Baskervilles hund!

*

Mycket var uselt på din tid, ja visst,
slummen och arbetslösheten.
Själv var du bara en blind humanist
som buga för överhögheten.
Men i ditt sekelskifthjärta det fanns
tron på förnuft och logik och balans.
Drömmen gick sönder. Vi står där vi står,
nu i neutronbombens år.

Å, Sherlock Holmes, kom och lär oss att sitta och prata
tills vi har löst vårt problem, just som hemma hos dej.
Å, Sherlock Holmes, vi är bra på att slåss och att hata.
Lär oss att tro på att allting ordnar sej!

* * *

Oprindelig skrevet til Skånska Teaterns revy *Varvet runt* i
1978.